

بانک سوالات آزمون دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری (۱۴۰۰ تا ۱۴۰۵)

مجموعه سوالات آزمون دکتری - با پاسخنامه کاملاً تشریحی - همراه با نکات طلایی و
آزمونی

- ۱ روش تحقیق در جغرافیا
- ۲ جغرافیا شهری (مبانی و ایران)
- ۳ نظریه‌ها و دیدگاه‌های توسعه شهری
- ۴ تکنیک‌ها و مدل‌های برنامه‌ریزی شهری
- ۵ زبان انگلیسی

مؤلف:

مونا سعیدی

انتشارات
اندیشه‌ارشد

فهرست مطالب

۶	سؤالات دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۰
۱۵	پاسخنامه دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۰
۴۲	سؤالات دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۱
۵۱	پاسخنامه دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۱
۸۰	سؤالات دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۲
۸۹	پاسخنامه دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۲
۱۱۴	سؤالات دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۳
۱۲۳	پاسخنامه دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۳
۱۴۶	سؤالات دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۴
۱۵۴	پاسخنامه دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۴
۱۷۶	سؤالات دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۵
۱۸۵	پاسخنامه دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۴۰۵
۲۰۶	سؤالات دکتری زبان عمومی ۱۴۰۰
۲۱۱	پاسخنامه دکتری زبان عمومی ۱۴۰۰
۲۱۷	سؤالات دکتری زبان عمومی ۱۴۰۱
۲۲۲	پاسخنامه دکتری زبان عمومی ۱۴۰۱
۲۲۸	سؤالات دکتری زبان عمومی ۱۴۰۲
۲۳۳	پاسخنامه دکتری زبان عمومی ۱۴۰۲
۲۳۹	سؤالات دکتری زبان عمومی ۱۴۰۳
۲۴۵	پاسخنامه دکتری زبان عمومی ۱۴۰۳
۲۵۲	سؤالات دکتری زبان عمومی ۱۴۰۴
۲۵۸	پاسخنامه دکتری زبان عمومی ۱۴۰۴
۲۶۶	سؤالات دکتری زبان عمومی ۱۴۰۵
۲۷۲	پاسخنامه دکتری زبان عمومی ۱۴۰۵

مجموعه سوالات و پاسخنامه

دکتری جغرافیا و برنامه ریزی
شهری

آزمون دکتری سال ۱۴۰۰ (با پاسخ های کاملاً تشریحی)

سؤالات دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

- ۱- در کدام روش تحقیق، امکان دخل و تصرف متغیرها توسط محقق وجود دارد؟
(۱) اکتشافی (۲) آزمایشی (۳) پیمایشی (۴) میدانی
- ۲- شناسایی رفتارها و انگیزه‌ها در بین افراد جامعه یا گروه‌های تشکیل‌دهنده براساس اطلاعات و داده‌های پیمایشی و برقراری ارتباط بین متغیرهای مختلف به کدام نوع تحقیق اشاره دارد؟
(۱) ژرفانگر (۲) موردی (۳) زمینه‌یاب (۴) تحلیل محتوا
- ۳- کدام گزینه جزو طبقه‌بندی متغیرها براساس «ارزش» است؟
(۱) دو وجهی (۲) دو گزینه‌ای (۳) تعدیل کننده (۴) زمینه‌ای
- ۴- کدام گزینه از ویژگی‌های یک فرضیه خوب است؟
(۱) امکان آزمون با روش‌های آماری
(۲) متفاوت بودن با نتایج تحقیقات قبلی
(۳) عام بودن و غیرقابل حمل بر مصداق خاص
(۴) داشتن قابلیت حذف حقایق نامربوط با مسئله تحقیق
- ۵- کدام روش با ترکیب جنبه‌هایی از مرور ادبیات و تحلیل داده‌های ثانویه و ارزیابی کمی یافته‌ها صورت می‌گیرد و یافته‌ها به‌طور مستقیم با تحقیق دیگر قابل مقایسه است؟
(۱) تحلیل محتوا (۲) تحلیل کانونی (۳) فراتحلیل (۴) فرافتکانه
- ۶- پژوهش‌های آمیخته براساس کدام دیدگاه فلسفی انجام می‌شوند؟
(۱) انتقادی (۲) پراگماتیسم (۳) تفسیرگرایی (۴) اثبات‌گرایی
- ۷- وقتی در آزمون t گروه‌های جفتی فرض می‌شود که تفاوت معناداری بین قبل و بعد وجود ندارد، کدام گزینه صحیح است؟
(۱) نمونه‌ها مستقل از هم نیستند. (۲) مقادیر با میانگین فاصله دارند.
(۳) میانگین از صفر دور می‌شود. (۴) مقادیر حول میانگین یکسانی توزیع می‌شوند.
- ۸- کدام گزینه در برآورد ویژگی‌های جامعه آماری (N) از طریق جامعه نمونه (n) کاربردی‌تر است؟
(۱) خطای استاندارد میانگین نمونه (۲) خطای استاندارد میانگین جامعه آماری
(۳) انحراف استاندارد نمونه (۴) انحراف استاندارد جامعه آماری
- ۹- نظریه‌هایی که به‌واسطه آن حوادث پیچیده براساس حوادث ساده تبیین می‌شوند چه نام دارند؟
(۱) صوری (۲) تقلیلی (۳) تجربیدی (۴) قیاسی

۱۰- در روش‌های نمونه‌گیری، نمونه وضعی بر چه اساسی انتخاب می‌شود؟

(۱) استقرار در یک مکان واحد در دو زمان متفاوت

(۲) افراد مورد مطالعه در دسترس محقق

(۳) تعداد نمونه مشخص شده و دستورالعمل‌های تعیین شده

(۴) تجربه شخصی محقق یا تجارب دیگران

۱۱- در صورتی که محقق بخواهد تفاوت معنی‌داری بین میانگین دو گروه مطالعه نرمال را بسنجد، از کدام تکنیک استفاده می‌کند؟

(۱) آزمون استیودنت - t

(۲) آزمون فیشر - F

(۳) آزمون من - ویتنی

(۴) رگرسیون خطی

۱۲- وجود تعامل دوسویه بین پژوهشگر و موضوع پژوهش از جمله نقدهای مطرح شده در کدام رویکرد روش‌شناسی است؟

(۱) آمیخته

(۲) اثبات‌گرا

(۳) تفسیری

(۴) هرمنوتیک

۱۳- کدام یک از انواع تحلیل گفتمان از لحاظ نظری و روش‌شناسی از سطح «توصیف متون» به سطح «تبیین» ارتقا می‌یابد؟

(۱) انتقادی

(۲) اجتماعی

(۳) تفسیری

(۴) سیاسی

۱۴- ناسازگار بودن طبقه‌ها، شرط استفاده از کدام مقیاس اندازه‌گیری است؟

(۱) نسبی

(۲) رتبه‌ای

(۳) فاصله‌ای

(۴) اسمی

۱۵- کدام گزینه بیانگر مفهوم روایی ابزار سنجش است؟

(۱) اعتبار، دقت و اعتمادپذیری تحقیق

(۲) کسب نتایج مشابه در زمان و مکان دیگر

(۳) سنجش مقیاس و محتوای ابزار، متغیرها و موضوع پژوهش

(۴) خاصیت تکرارپذیری در سنجش متغیر و صفت

۱۶- کدام متغیرها به ترتیب مقیاس‌های «نسبی، فاصله‌ای، اسمی» را نشان می‌دهند؟

(۱) ملیت - زمان - وزن

(۲) زمان - دما - جنسیت

(۳) ملیت - مذهب - قد

(۴) قد - جنسیت - وزن

۱۷- کدام معیار در تعیین حجم نمونه با روش کوکران مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

(۱) انحراف معیار، روش اندازه‌گیری، واحد تحلیل

(۲) سطح خطا، نوع داده‌ها، روش اندازه‌گیری

(۳) واریانس جامعه، دقت اندازه‌گیری، حجم جامعه

(۴) واریانس جامعه، نوع داده‌ها، سطح خطا

- ۱۸- در تحقیقات علمی، انواع فرضیه‌ها براساس روابط بین متغیرها کدام است؟
 (۱) رابطه، تفاوت، تأثیر
 (۲) آزمایشی، غیرآزمایشی، کنترل
 (۳) جهت‌دار، بدون جهت، خنثی
 (۴) جهت‌دار، پوچ، صفر
- ۱۹- در تحقیقات موردی، کدام روش گردآوری داده‌ها، قطعیت بیشتری دارد؟
 (۱) مصاحبه (۲) مشاهده (۳) پرسشنامه باز (۴) پرسشنامه بسته
- ۲۰- کدام یک از روش‌های نمونه‌گیری، شکل اصلاح شده نمونه‌گیری تصادفی ساده است؟
 (۱) خوشه‌ای (۲) طبقه‌ای (۳) هدفمند (۴) منظم
- ۲۱- در حال حاضر کدام شهر، به شهر خوابگاهی شهرت دارد؟
 (۱) اسلام‌شهر (۲) پولادشهر (۳) سلماس (۴) یاسوج
- ۲۲- نخستین بار در کدام دوره، نظام اقطاع متمرکز دولتی در شهرهای ایران تکامل یافت؟
 (۱) سلجوقیان (۲) صفویان (۳) سامانیان (۴) غزنویان
- ۲۳- کدام مورد جزء اصول تشکیل‌دهنده نظریه ساخت قطاعی شهر نیست؟
 (۱) محله‌های گران‌قیمت به‌طور اتفاقی، بی‌هدف و نامنظم جابجا نمی‌شود.
 (۲) تمایل به توسعه مثلی شکل در مناطق داخلی شهرها، کمتر از حالت دایره‌ای شکل است.
 (۳) منطقه واحدهای مسکونی با اجاره‌بهای بیشتر به سوی فضاهای باز و دور از محدودیت‌های طبیعی وسعت می‌گیرد.
 (۴) آپارتمان‌های دوبلکس برای اجاره، در مجاورت بخش تجاری و منطقه مسکونی قدیمی‌تر ساخته می‌شود.
- ۲۴- در کدام دوره تاریخی ایران، شهرها و مراکز مذهبی با سرمایه‌گذاری پادشاهان و زیر نظر موبدان ساخته شد؟
 (۱) اشکانیان (۲) سلوکیان (۳) ساسانیان (۴) هخامنشیان
- ۲۵- مراحل توسعه شهرها براساس نظریه لوئیز مامفورد کدام است؟
 (۱) روستاشهر، کلان‌شهر، تباه‌شهر، مرده‌شهر
 (۲) روستا، نوزادشهر، مادرشهر، تباه‌شهر، مرده‌شهر
 (۳) نوزادشهر، مادرشهر، کلان‌شهر، تباه‌شهر، مرده‌شهر
 (۴) نوزادشهر، شهر، مادرشهر، کلان‌شهر، تباه‌شهر، مرده‌شهر
- ۲۶- استقرار نظام سرمایه‌داری در ایران موجب پیدایش چه تحولی در شبکه شهری شده است؟
 (۱) منطقه کلان‌شهری
 (۲) منظومه‌های شهری
 (۳) شبکه شهری منطقه‌ای
 (۴) شبکه شهری زنجیره‌ای
- ۲۷- مهم‌ترین عامل تأثیرگذار در مورفولوژی شهری کدام است؟
 (۱) نظام اجتماعی (۲) نظام عملکردی (۳) زیرساخت مکانی (۴) ساختار اقتصادی

۲۸- «حوزه مادرشهری» به چه معناست؟

- (۱) پهنه‌ای که براساس ضوابط و حدود اداری تعریف می‌شود.
 - (۲) ناحیه‌ای که از نظر اقتصادی و اجتماعی تحت تأثیر یک شهر مرکزی قرار دارد.
 - (۳) پهنه‌ای که تحت تأثیر شرایط ناحیه‌ای، جوامع شهری و اقتصاد محلی قرار دارد.
 - (۴) ناحیه‌ای پیرامون شهر مرکزی با تراکم بالای مردم، فعالیت‌های تجاری و مراکز عمده‌فروشی است.
- ۲۹- در تهیه طرح کالبدی ملی ایران کشور به چند منطقه کالبدی تقسیم گردید؟

(۱) ۱۰ (۲) ۱۵ (۳) ۲۲ (۴) ۳۱

۳۰- سه نوع شهر در دوره رونق شهرنشینی در دوران اسلامی کدام است؟

- (۱) شار، رستاق، قصه
 - (۲) خوره، مدینه، شار
 - (۳) رستاق، مصر، خوره
 - (۴) مصر، قصبه، مدینه
- ۳۱- تا سال ۱۳۷۰ کدام منطقه جغرافیایی کشور کلان‌شهر (بالای یک میلیون نفر) نداشته است؟
- (۱) شمال کشور
 - (۲) شمال غرب کشور
 - (۳) شمال شرق کشور
 - (۴) مناطق مرکزی ایران

۳۲- منظور از «DNA» شهر چیست؟

- (۱) ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی یک شهر است که ساکنان شهر به آن علاقه مندند.
- (۲) ویژگی‌های طبیعی و زیست‌محیطی یک شهر است که ساکنان شهر به آن اهمیت می‌دهند.
- (۳) ویژگی‌های معماری و فضایی است که ساکنان شهر به آن عشق می‌ورزند و شامل رنگ، فرم، مصالح و خط آسمان می‌باشد.
- (۴) ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و معماری است که پایه شهر بر روی آن استوار است.

۳۳- کدام مورد از مؤلفه‌های اساسی شهر هوشمند نیست؟

- (۱) توسعه دانش‌محور
 - (۲) توسعه درون‌زا
 - (۳) مشارکت شهروندان
 - (۴) تقویت یکپارچگی شهری
- ۳۴- در «مدل مکان مرکزی» کریستالر برای کاربری «لبنیات فروشی» از کدام K استفاده نموده است؟
- (۱) $k = ۳$ (۲) $k = ۴$ (۳) $k = ۷$ (۴) $k = ۶$

۳۵- در تئوری چندهسته‌ای ادوارد اولمن، دورترین بخش از مرکز شهر کدام است؟

- (۱) محل سکونت طبقه متوسط
 - (۲) مراکز خرده و عمده فروشی
 - (۳) سکونتگاه‌های کارگری
 - (۴) محل سکونت طبقات مرفه اقتصادی
- ۳۶- کدام مورد بیانگر ویژگی مادرشهرهایی مانند مشهد، اصفهان، تبریز، شیراز، اهواز، کرمانشاه و

قم در نظام شهری ایران است؟

- (۱) قرار گرفتن در سطحی نزدیک به شهرها از بالا به پایین به‌حسب ترتیب
- (۲) قرار گرفتن در سطحی نزدیک به شهرها از پایین به بالا به‌حسب ترتیب
- (۳) گسستگی در نظام سلسله‌مراتب آماری کشور
- (۴) همبستگی در نظام سلسله‌مراتب آماری کشور

۳۷- کدام عنصر شهری مظهر تجددطلبی دولت قاجار در دوره ناصری محسوب می‌شود؟

- (۱) بازار (۲) پارک (۳) میدان (۴) خیابان

۳۸- شهرهای ایران در کدام دوره بیشتر جنبه اداری - سیاسی داشتند؟

- (۱) مادها (۲) سلوکیان (۳) ساسانیان (۴) هخامنشیان

۳۹- در کدام سرشماری جمعیتی کشور، جمعیت شهرنشین برای اولین بار بر روستاییان فزونی یافت؟

- (۱) ۱۳۳۵ - ۱۳۴۵ (۲) ۱۳۴۵ - ۱۳۵۵ (۳) ۱۳۵۵ - ۱۳۶۵ (۴) ۱۳۶۵ - ۱۳۷۵

۴۰- حدود سرانه سکونتی یا مسکونی در طرح‌های توسعه شهری ایران چند متر است؟

- (۱) ۴۰ تا ۵۰ (۲) ۵۰ تا ۶۰ (۳) ۷۰ تا ۸۰ (۴) ۸۰ تا ۹۰

۴۱- تعریف توزیع فضایی فعالیت‌ها و تأمین شرایطی که در آن اهداف از پیش تعیین شده، صورت

تحقق به خود گیرد با کدام برنامه‌ریزی سنخیت دارد؟

- (۱) شهری (۲) منطقه‌ای (۳) اجتماعی (۴) فیزیکی

۴۲- از نظر جان فریدمن، کارکرد سه‌گانه شهرهای جهانی شامل چه مواردی است؟

- (۱) تجارت فراملی، فعالیت سازمان‌های بین‌المللی در نواحی مادرشهری، مرکزیت فرهنگی

- (۲) قرار داشتن در گروه‌های شهرهای جی ۲۰، رشد اقتصادی، تنوع فرهنگی

- (۳) توسعه زیرساخت‌های حیاتی، رشد بخش مرکزی شهر، تجارت جهانی

- (۴) جذب جمعیت، توسعه فیزیکی نواحی مادرشهری، تجارت جهانی

۴۳- به شهری که جمعیت آن دو برابر جمعیت دومین شهر بزرگ کشور باشد و نصف جمعیت

شهرنشین یک کشور در آن جای گیرد، چه می‌گویند؟

- (۱) شهر برتر (۲) شهر متمرکز (۳) شهر مسلط (۴) شهر متروپول

۴۴- میلتنوس سانتوس با مطالعه شهرهای کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه شهرهای آمریکای لاتین،

کدام نظریه را زمینه شهرهای بزرگ مطرح می‌کند؟

- (۱) شهرهای زیبا و انگلی (۲) دو مدار سیستمی

- (۳) شهرنشینی کاذب (۴) تسلسل فقر توده‌ها

۴۵- کدامیک از نظریات ساخت اکولوژیک شهر، شهر را به چهار منطقه مرکزی، میانی، بیرونی و

حاشیه شهر تقسیم می‌کند؟

- (۱) ساخت عمومی شهر (۲) ساخت طبیعی شهر

- (۳) ساخت قطاعی شهر (۴) ساخت چند هسته‌ای

۴۶- چهار اصل نظریه «جین جیکوبز» درباره شرایط تنوع شهر کدام است؟

- (۱) کاربری‌های ترکیبی، خیابان‌های عریض، مساکن مدرن و تراکم

- (۲) کاربری‌های اصلی، بلوک‌های کوچک، مساکن با اندازه کوچک و متنوع

- (۳) کاربری‌های اصلی، بلوک‌های ترکیبی، مساکن اجتماعی و متنوع

- (۴) کاربری‌های ترکیبی، بلوک‌های کوچک، مساکن با سنین مختلف و تراکم

۴۷- کدام مورد از ویژگی‌های برنامه‌ریزی رادیکال است؟

- (۱) دستیابی به یادگیری دوجانبه و حمایت از اجرا
- (۲) پیچیدگی بیش از حد و اتکا بر تحلیل‌های آماری و کمی
- (۳) خودتوانمندسازی، خودمدیریتی و عمل‌گرایی
- (۴) یادگیری اجتماعی از طریق گفتگو میان ذی‌نفعان

۴۸- کدام یک از نظریه‌های توسعه شهری بر چهار اصل (آینده، محیط، عدالت و مشارکت) استوار است؟

- (۱) تاب‌آوری شهری
- (۲) توسعه پایدار شهری
- (۳) توسعه بیوفیلیک شهری
- (۴) زیست‌پذیری شهری

۴۹- نفی الگوی واحد و قطعی در تهیه طرح‌های توسعه شهری از ویژگی‌های کدام پارادایم

برنامه‌ریزی و شهرسازی محسوب می‌شود؟

- (۱) استراتژیک
- (۲) وکالتی
- (۳) جامع
- (۴) مشارکتی

۵۰- در سنت انگلیسی - آمریکایی برنامه‌ریزی شهری، اولین و ذی‌نفوذترین متفکر کدام است؟

- (۱) ابنزر هوارد
- (۲) پارکرو آنوین
- (۳) کلرنس پری و اشتاین
- (۴) پاتریک ابر کرامبی

۵۱- دخالت مستقیم در بازار زمین کدام است؟

- (۱) دخالت در تهیه طرح جامع برای شهرها
- (۲) تدوین قوانین و مقررات مالیاتی
- (۳) تدوین ضوابط و مقررات شهرسازی
- (۴) ملی کردن زمین

۵۲- کدام عبارت صحیح است؟

- (۱) رشد هوشمند شهری همانند شهر هوشمند است.
- (۲) در منطقه‌بندی شهری اختلاط کاربری زمین وجود دارد.
- (۳) نوشهرگرایی مبتنی بر کاربری ترکیبی زمین است و در مقابل نظریه بیوفیلیک قرار می‌گیرد.
- (۴) رشد هوشمند از کاربری ترکیبی زمین به عنوان عنصری اساسی در دستیابی به مکان‌های بهتر برای زندگی حمایت می‌کند.

۵۳- در نظریه‌های حفاظت میراث تاریخی فرهنگی، کدام نظریه ارتباط ابتداء بافت‌های کهن شهری

را با ساختار شهری نادیده می‌گیرد؟

- (۱) ارگانیک
- (۲) موزه‌ای
- (۳) رادیکال
- (۴) عقلانی

۵۴- قاعده «لاضرار و لاضرار» در شهرهای اسلامی چه کاربردی دارد؟

- (۱) ضرر در مقابل ضرر
- (۲) پرداخت ضرر و زیان به آسیب‌دیده
- (۳) عدم آسیب رساندن به اموال و املاک دیگران
- (۴) عدم آسیب به اموال دولتی و حکومتی

۵۵- مجموعه خط‌مشی‌های کلی که راه رسیدن به هدف‌های غایی (آرزو، آمال و خواسته‌های دور) را مشخص می‌سازد، چه نامیده می‌شود؟

- (۱) سیاست (۲) چشم‌انداز (۳) راهبرد (۴) هدف برنامه

۵۶- مزیت اصلی نظریه مکان مرکزی چیست؟

- (۱) پیوستگی و شعاعی بودن مسیرهای حمل‌ونقل
(۲) توجه کافی به بازاریابی بخش خدمات و صنعت
(۳) پویایی و انعطاف در توزیع سکونتگاه‌های انسانی
(۴) توجه به توزیع جمعیت و سکونتگاه‌ها در نظام سلسله‌مراتبی

۵۷- امانوئل کاستلز در کتاب «مسئله شهری» کدام بحث را بیشتر مطرح می‌کند؟

- (۱) فضای جریان‌ها (۲) شهر و بازتولید نیروی کار
(۳) فشردگی فضا و زمان (۴) تولید فضای شهری

۵۸- موارد زیر، ارکان اساسی کدام گزینه است؟

- «قابل زندگی بودن - رقابتي بودن - بانكي بودن - مدیریت و اداره خوب»
(۱) نوشهرگرایی (۲) تاب‌آوری شهری
(۳) راهبرد توسعه شهر (۴) زیست‌پذیری شهری

۵۹- دیدگاه اقتصاد سیاسی بر کدام عامل در شکل‌گیری ساختار داخلی شهرها تأکید می‌کند؟

- (۱) تضادها در ساختار اجتماعی شهری (۲) فرهنگ‌گرایی و کثرت فرهنگی
(۳) تضاد نیروهای اقتصادی (۴) انسان‌گرایی

۶۰- تأسیس صنعت ۰۰۲۰ دُوب‌آهن در اصفهان با کدام تئوری توسعه قابل تبیین است؟

- (۱) انبساط (۲) قطب‌رشد (۳) پخش (۴) مکان مرکزی

۶۱- کدام تکنیک در تعیین وزن معیارها از کاربرد بیشتری برخوردار است؟

- (۱) آنتروپی (۲) ویکور (۳) سوات (۴) تاپسیس

۶۲- کدام شاخص برای تعیین «الگوی نخست شهری» به کار می‌رود؟

- (۱) موران (۲) الدریج (۳) راندینلی (۴) کینزبرگ

۶۳- کدام روش جزو روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه جبرانی نیست؟

- (۱) جایگشت (۲) تحلیل شبکه
(۳) تحلیل سلسله‌مراتبی (۴) برنامه‌ریزی توافقی

۶۴- کدام روش با پایان روش بردا شروع می‌شود؟

- (۱) جایگشت (۲) کپ‌لند (۳) مرکزگرایی (۴) میانگین رتبه‌ها

۶۵- برای اقدام در شرایط عدم اطمینان کدام روش به کار گرفته می‌شود؟

- (۱) بردا (۲) جمع وزنی
(۳) تصمیم‌گیری چندشاخصه فازی (۴) رتبه‌بندی براساس تشابه به راه‌حل ایده‌آل

۶۶- کدام عبارت بیانگر «شاخص مرکزیت» است؟

- (۱) تعیین پرجمعیت‌ترین شهر در نظام سکونتگاهی
 - (۲) تحلیل پراکندگی فضای شهرها در نظام سکونتگاهی
 - (۳) تحلیل سلسله‌مراتب سکونتگاهی و چگونگی توزیع جمعیت در طبقات جمعیتی
 - (۴) رتبه‌بندی شهرها و تعیین جایگاه هر سکونتگاه بر اساس قدرت و شدت خدمات‌رسانی
- ۶۷- کدام مورد در روش کیفی تعیین ضرایب، اهمیت شاخص‌ها را نشان می‌دهد؟

- (۱) دلفی، اجماع، سیمنا، انتروپی شانون
 - (۲) دلفی، طوفان مغزی، سیمنا، اجماع
 - (۳) سیمنا، اجماع، بردار ویژه، انتروپی شانون
 - (۴) سیمنا، دلفی، اجماع، کمترین مجزورات موزون
- ۶۸- در روش (SAW)، کدام مورد نتایج بهتری را برای تعیین ضریب اهمیت هر یک از گزینه‌ها نشان می‌دهد؟

- (۱) فرایند تحلیل خوشه‌ای
- (۲) فرایند تحلیل سلسله‌مرتب‌ی
- (۳) نظر تصمیم‌گیرنده
- (۴) تحلیل مؤلفه‌های اصلی

۶۹- کدام مورد در رابطه با روش بُردا، درست است؟

- (۱) ماتریس مقایسه زوجی بین گزینه‌ها ایجاد می‌شود.
- (۲) مجموع عناصر هر ستون و هر سطر مانند روش پرامتی است.
- (۳) برای هر گزینه میانگین حسابی رتبه به‌دست آمده اولویت‌بندی می‌شود.
- (۴) اولویت‌بندی مجموع عناصر هر سطر و مجموع عناصر هر ستون استفاده می‌شود.

۷۰- در مدل تجزیه و تحلیل SWOT هدف نهایی راهبردها، کاهش ضعف‌های سیستم برای کاستن و خنثی‌سازی تهدیدات است؟

- (۱) راهبردهای بازنگری یا انطباقی (WO)
 - (۲) راهبردهای تدافعی مبتنی بر حداقل - حداقل (WT)
 - (۳) راهبردهای اقتضایی مبتنی بر حداکثر - حداقل (ST)
 - (۴) راهبردهای تهاجمی با تمرکز بر حداکثر - حداکثر (SO)
- ۷۱- در روش الکترا (ELECTRE) برای وزن‌دهی به شاخص‌ها از کدام روش استفاده می‌شود؟

- (۱) آنتروپی
- (۲) ماتریس ارزیابی
- (۳) ماتریس مقایسه دودویی
- (۴) MDS

۷۲- تکنیک تعیین نقطه یا مرکز میانگین در کدام نظریه‌ها دسته‌بندی می‌شود؟

- (۱) اقتصادی
 - (۲) دسترسی
 - (۳) سلسله‌مرتب‌ی
 - (۴) ساخت اجتماعی
- ۷۳- محاسبه اندازه برحسب نرم اقلیدسی به ازای راه‌حل ایده‌آل مثبت و منفی در کدام روش انجام می‌شود؟

- (۱) الکترا
- (۲) لین‌مپ
- (۳) تاپسیس
- (۴) حداقل مجزورات

۷۴- کدام روش برای مشخص نمودن رشد بی‌قواره شهر به کار می‌رود؟

- (۱) برنامه‌ریزی خطی (۲) تحلیل گرانشی (۳) لجستیک (۴) هلدرن

۷۵- ویژگی‌های مشترک موضوعات و مسائل تصمیم‌گیری چندشاخصه کدام است؟

- (۱) شاخص‌های کمی - کیفی، بی‌قیاس‌سازی، وزن شاخص‌ها، اهمیت شاخص‌ها
(۲) اوزان شاخص‌ها، اهمیت گزینه‌ها، واحدهای بی‌قیاس
(۳) هماهنگی شاخص‌ها، رتبه‌بندی شاخص‌ها، واحد شاخص‌ها
(۴) گزینه‌ها، شاخص‌های چندگانه، واحدهای بی‌قیاس، وزن شاخص‌ها

۷۶- کدام یک از روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه مبتنی بر وزن از پیش تعیین شده نیست؟

- (۱) تاپسیس (۲) تخصیص خطی (۳) تسلط (۴) لکسیکوگراف

۷۷- کدام گزینه در مورد روش تصمیم‌گیری لکسیکوگراف صحیح است؟

- (۱) مقایسه غیررتبه‌ای اولویت‌ها
(۲) حساسیت به رتبه‌بندی شاخص‌ها
(۳) نیازمند به دریافت اطلاعات از تصمیم‌گیرنده
(۴) عدم نیاز به دریافت اطلاعات از تصمیم‌گیرنده

۷۸- در کدامیک از مدل‌های سنجش فقر و نابرابری، نزدیکی به صفر بیانگر نابرابری بیشتر در جامعه

است؟

- (۱) جینی (۲) اتکینسون (۳) هرفیندال (۴) تایل

۷۹- کدام رابطه بیانگر اندازه‌گیری نخست شهری با استفاده از شاخص مهتا است؟

$$(1) \frac{P_1}{\sum P_i} \quad (2) \frac{P_1}{P_1 + P_2 + P_3 + P_4}$$

$$(3) \frac{P_1}{P_1 + P_2 + P_3 + P_4} \quad (4) \frac{P_1 + P_2}{P_3 + P_4}$$

۸۰- کدام مدل تصمیم‌گیری در زمره زیرگروه سازشی مدل‌های جبرانی به شمار نمی‌رود؟

- (۱) SAW (۲) MDS (۳) MRS (۴) TOPSIS

۱- گزینه «۲»

روش آزمایشی یکی از معتبرترین روش‌های تحقیق برای بررسی روابط علی و معلولی است؛ زیرا پژوهشگر در آن می‌تواند متغیر مستقل را به‌صورت مستقیم دستکاری و شرایط پژوهش را کنترل کند. با کنترل عوامل مداخله‌گر، امکان سنجش دقیق‌تر تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته فراهم می‌شود. معمولاً در این روش، نتایج گروه آزمایش و گروه کنترل با یکدیگر مقایسه می‌شوند؛ برای مثال، تأثیر یک روش آموزشی جدید را می‌توان از طریق مقایسه عملکرد دو گروه بررسی کرد. بنابراین، مداخله عمدانه و کنترل نظام‌مند شرایط، مهم‌ترین ویژگی روش آزمایشی به شمار می‌رود. این ویژگی، روش آزمایشی را از روش پیمایشی که عمدتاً بر گردآوری داده‌ها در شرایط طبیعی و بدون دستکاری متغیرها استوار است، متمایز می‌کند. در روش میدانی، پدیده در بستر واقعی آن بررسی می‌شود و در روش اکتشافی، هدف اصلی شناسایی اولیه ابعاد و ویژگی‌های یک مسئله است. در نتیجه، مهم‌ترین وجه تمایز روش آزمایشی، امکان دستکاری متغیرها و کنترل شرایط برای بررسی دقیق روابط علی است.

۲- گزینه «۳»

تحقیق زمینه‌یاب یا پیمایشی یکی از روش‌های کمی رایج در علوم انسانی و اجتماعی است که برای توصیف ویژگی‌ها، سنجش نگرش‌ها، شناسایی الگوهای رفتاری و بررسی روابط میان متغیرها در یک جامعه یا گروه هدف به کار می‌رود. در این روش، پژوهشگر با استفاده از ابزارهایی مانند پرسشنامه و مصاحبه، داده‌ها را از نمونه‌ای معرف از جامعه گردآوری و با تحلیل آماری آن‌ها، تصویری نظام‌مند از وضعیت موجود به دست می‌آورد. برای مثال، می‌توان رابطه میان سطح تحصیلات، پایگاه اقتصادی و نگرش افراد نسبت به برنامه‌های شهری را بررسی کرد. تفاوت اصلی این روش با تحقیق ژرفانگر، تحقیق موردی و تحلیل محتوا در گستره و ماهیت مطالعه است؛ زیرا تحقیق زمینه‌یاب بر بررسی کمی ویژگی‌ها و روابط در سطحی وسیع و با قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج تأکید دارد.

۳- گزینه «۱»

متغیر دوجهی در طبقه‌بندی متغیرها بر اساس تعداد ارزش‌های قابل‌پذیرش، متغیری است که تنها دو حالت یا ارزش مشخص دارد؛ مانند جنسیت (زن / مرد)، وضعیت اشتغال (شاغل / بیکار) و پاسخ‌های بله / خیر. این طبقه‌بندی با تقسیم‌بندی متغیرها بر اساس نقش آن‌ها در پژوهش، مانند متغیر تعدیل‌کننده یا زمینه‌ای، تفاوت دارد؛ زیرا در اینجا ملاک، تعداد و ماهیت ارزش‌های متغیر است، نه کارکرد آن در رابطه میان متغیرها. اصطلاح «دوگزینه‌ای» نیز از نظر معنایی به دوجهی نزدیک است، اما «دوجهی» در ادبیات روش‌شناسی، اصطلاح علمی دقیق‌تر و رایج‌تری محسوب می‌شود.

۴- گزینه «۴»

فرضیه یکی از عناصر اساسی فرایند پژوهش است که با تعیین روابط مورد انتظار میان متغیرها، مسیر تحقیق را مشخص می‌کند و مانع از جمع‌آوری و بررسی اطلاعات نامرتبط با مسئله پژوهش می‌شود. در واقع، فرضیه به پژوهشگر کمک می‌کند تا دامنه مطالعه را محدود کرده و بر داده‌ها و شواهدی تمرکز کند که برای بررسی ادعای پژوهشی اهمیت دارند؛ بنابراین، یکی از کارکردهای مهم آن حذف متغیرها و اطلاعات نامرتبط است. فرضیه علمی باید مشخص، عینی و قابل ارزیابی باشد و قابلیت آزمون آماری نیز از ویژگی‌های آن محسوب می‌شود. همچنین، فرضیه لزوماً نباید با نتایج پژوهش‌های پیشین متفاوت باشد، بلکه باید متناسب با مسئله و قابل بررسی باشد.

۵- گزینه «۳»

فرا تحلیل یکی از روش‌های تحقیق ثانویه و نظام‌مند است که با ترکیب کمی نتایج چندین پژوهش مستقل درباره یک پرسش یا فرضیه مشترک، به ارزیابی کلی‌تر و دقیق‌تر یافته‌ها می‌پردازد. در این روش، پژوهشگر مطالعات مرتبط را شناسایی کرده، اندازه اثر یا سایر شاخص‌های آماری آن‌ها را استخراج و سپس با استفاده از روش‌های آماری مناسب، نتایج را با یکدیگر ترکیب می‌کند. به این ترتیب، امکان مقایسه یافته‌های پژوهش‌های مختلف و دستیابی به برآوردی جامع‌تر از رابطه یا تأثیر مورد نظر فراهم می‌شود. فراتحلیل از تحلیل محتوا، که بر شناسایی مفاهیم و مضامین متون تمرکز دارد، تحلیل کانونی، که بر دریافت دیدگاه‌های یک گروه از طریق بحث گروهی استوار است، و روش‌های فرافکن، که در سنجش کیفی نگرش‌ها به کار می‌روند، تفاوت اساسی دارد.

۶- گزینه «۲»

پارادایم پراگماتیسم یکی از چارچوب‌های فلسفی مهم در پژوهش‌های آمیخته است و بر انتخاب روش تحقیق بر اساس میزان کارآمدی آن در پاسخ به مسئله پژوهش تأکید دارد. در این رویکرد، پژوهشگر محدود به یک روش‌شناسی خاص نیست و می‌تواند داده‌های کمی و کیفی را در یک طرح پژوهشی واحد به کار گیرد تا با ترکیب نقاط قوت هر دو رویکرد، درک جامع‌تر و عمیق‌تری از پدیده به دست آورد. در مقابل، اثبات‌گرایی بر عینیت و سنجش کمی پدیده‌ها، تفسیرگرایی بر فهم معانی و تجارب ذهنی کنشگران، و پارادایم انتقادی بر تحلیل روابط قدرت و تغییر ساختارهای اجتماعی تأکید دارد.

۷- گزینه «۴»

آزمون t گروه‌های جفتی برای مقایسه دو اندازه‌گیری وابسته از یک واحد نمونه‌ای به کار می‌رود و کاربرد آن در طرح‌های پیش‌آزمون پس‌آزمون و مطالعات مداخله‌ای، از جمله در برنامه‌ریزی شهری، رایج است. منطق این آزمون بر بررسی میانگین تفاوت‌های بین دو اندازه‌گیری استوار است و فرض صفر، برابر بودن میانگین این تفاوت‌ها با صفر را در جامعه بررسی می‌کند. در صورت پذیرش فرض صفر، تفاوت مشاهده‌شده را نمی‌توان معنادار دانست و احتمال دارد ناشی از نوسانات تصادفی باشد. در مقابل، قرار گرفتن آماره آزمون در ناحیه بحرانی، به رد فرض صفر و تأیید وجود تغییر معنادار میان دو مرحله اندازه‌گیری منجر می‌شود.

۸- گزینه «۱»

خطای استاندارد میانگین یکی از شاخص‌های مهم در استنباط آماری است که میزان تغییرپذیری میانگین‌های نمونه را در نمونه‌گیری‌های مکرر نشان می‌دهد و از این طریق، دقت برآورد میانگین جامعه را مشخص می‌کند. هرچه خطای استاندارد میانگین کمتر باشد، میانگین نمونه با دقت بیشتری میانگین واقعی جامعه را برآورد می‌کند. این خطا با حجم نمونه رابطه معکوس دارد؛ یعنی با افزایش حجم نمونه، مقدار خطای استاندارد کاهش یافته و دقت برآورد افزایش می‌یابد. از این شاخص در محاسبه فاصله‌های اطمینان و انجام آزمون‌های فرضیه نیز استفاده می‌شود. در مقابل، انحراف استاندارد نمونه یا جامعه میزان پراکندگی داده‌ها را نشان می‌دهد، نه دقت برآورد میانگین جامعه؛ همچنین مفهوم «خطای استاندارد میانگین جامعه» به صورت مستقیم قابل محاسبه نیست، زیرا پارامترهای واقعی جامعه معمولاً ناشناخته‌اند.

۹- گزینه «۳»

نظریه‌های تجربیدی بر پایه روش تجرید شکل می‌گیرند؛ روشی که در آن پژوهشگر برای درک بهتر پدیده‌های پیچیده، ویژگی‌های اساسی و روابط بنیادین آن‌ها را از جزئیات غیرضروری جدا کرده و در قالب مفاهیم ساده‌تر و انتزاعی بازنمایی می‌کند. هدف اصلی این نظریه‌ها، دستیابی به درکی روشن و قابل‌بررسی از فرآیندها و حوادث پیچیده از طریق ساده‌سازی نظام‌مند روابط علی و معلولی است. در نتیجه، نظریه تجریدی به جای تمرکز بر تمام جزئیات یک پدیده، بر عناصر و روابط اصلی آن تأکید دارد. این رویکرد با نظریه صوری که بر ساختار منطقی و روابط میان گزاره‌ها تمرکز می‌کند، نظریه تقلیلی که پدیده را به مؤلفه‌های کوچک‌تر سازنده آن فرو می‌کاهد، و نظریه قیاسی که از کلیات به سوی جزئیات حرکت می‌کند، تفاوت دارد.

۱۰- گزینه «۴»

نمونه‌گیری وضعی یا قضاوتی یکی از روش‌های نمونه‌گیری غیراحتمالی است که در آن انتخاب واحدهای نمونه بر اساس داوری آگاهانه و هدفمند پژوهشگر انجام می‌شود، نه بر پایه تصادف یا چارچوب‌های احتمالی. پژوهشگر با تکیه بر شناخت خود از موضوع، ویژگی‌های جامعه و تجربه‌های پیشین یا نظر صاحب‌نظران، واحدهایی را انتخاب می‌کند که بتوانند اطلاعات غنی و مرتبطی برای دستیابی به اهداف پژوهش فراهم کنند. بنابراین، ملاک اصلی در این روش، تناسب و ارزش اطلاعاتی نمونه‌هاست، نه سهولت دسترسی یا تعیین سهمیه‌های از پیش مشخص. از این نظر، نمونه‌گیری قضاوتی با نمونه‌گیری در دسترس که بر سهولت دسترسی به افراد استوار است و نمونه‌گیری سهمیه‌ای که بر رعایت نسبت‌ها و معیارهای کمی از پیش تعیین شده تأکید دارد، تفاوت دارد.

۱۱- گزینه «۱»

آزمون t استودنت یکی از آزمون‌های پارامتریک رایج برای مقایسه میانگین دو گروه است و زمانی به کار می‌رود که داده‌ها از توزیع نرمال پیروی کنند. این آزمون بر مقایسه اختلاف میانگین‌ها با خطای استاندارد این اختلاف استوار است و بر اساس ساختار داده‌ها به دو نوع مستقل، برای گروه‌های جداگانه، و جفتی، برای اندازه‌گیری‌های وابسته یا مکرر از یک گروه، تقسیم می‌شود. فرض صفر در این آزمون بیان می‌کند که میانگین دو جامعه تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند. اگر مقدار احتمال آزمون از سطح معناداری تعیین شده،

معمولاً ۰۰۰۵، کمتر باشد، فرض صفر رد شده و تفاوت میانگین‌ها از نظر آماری معنادار تلقی می‌شود. در مقابل، آزمون F بیشتر برای مقایسه واریانس‌ها و تحلیل واریانس، آزمون من‌ویتنی برای مقایسه گروه‌ها در شرایط ناپارامتریک و رگرسیون خطی برای بررسی و مدل‌سازی روابط میان متغیرها به کار می‌روند؛ بنابراین، کاربرد اصلی آزمون t استودنت، مقایسه میانگین دو گروه است.

۱۲- گزینه «۲»

یکی از نقدهای اساسی بر رویکرد اثبات‌گرایی در علوم انسانی و اجتماعی، ناتوانی آن در پذیرش نقش فعال و تأثیرگذار پژوهشگر در فرایند شناخت است. اثبات‌گرایی با تأکید بر عینیت‌گرایی، مشاهده‌گری خنثی، سنجش کمی و تعمیم‌پذیری قیاسی، پدیده‌های اجتماعی را تا حد زیادی مشابه پدیده‌های طبیعی بررسی می‌کند؛ در حالی که رفتارها و کنش‌های انسانی دارای معنا و قابل تفسیرند و پژوهشگر نیز نمی‌تواند به‌طور کامل از موضوع مطالعه جدا باشد. از دیدگاه منتقدان، ارزش‌ها، پیش‌فرض‌ها و زمینه اجتماعی پژوهشگر بر فرایند شناخت تأثیر می‌گذارند و حضور و تفسیر او در شکل‌گیری فهم از پدیده نقش دارد. این دیدگاه با رویکردهای تفسیری و هرمنوتیکی همسو است که شناخت را حاصل درک معنا، گفت‌وگو و تعامل دوسویه میان فاعل شناسا و موضوع شناسایی می‌دانند.

۱۳- گزینه «۱»

تحلیل گفتمان انتقادی برخلاف رویکردهای صرفاً توصیفی یا تفسیری، به توصیف ساختار و معنای متن محدود نمی‌شود، بلکه به بررسی لایه‌های پنهان معنا، روابط قدرت و ساختارهای ایدئولوژیک موجود در گفتمان می‌پردازد. در این رویکرد، پژوهشگر ارتباط میان کاربرد زبان و زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی را بررسی می‌کند تا نشان دهد گفتمان چگونه می‌تواند در شکل‌گیری سلطه، بازتولید نابرابری و مشروعیت‌بخشی به روابط موجود نقش داشته باشد. بنابراین، تحلیل گفتمان انتقادی علاوه بر بررسی چگونگی شکل‌گیری گفتمان، چرایی شکل‌گیری آن را در بستر تاریخی و اجتماعی نیز مورد توجه قرار می‌دهد و با تأکید بر تغییر و رهایی‌بخشی، کارکردهای اجتماعی و سیاسی گفتمان را آشکار می‌سازد.

۱۴- گزینه «۴»

مقیاس اسمی ابتدایی‌ترین سطح سنجش است و برای نام‌گذاری و طبقه‌بندی پدیده‌ها به کار می‌رود، بدون آنکه میان طبقات ترتیب یا فاصله معناداری وجود داشته باشد. در این مقیاس، طبقات باید جامع و مانعاًالجمع باشند؛ یعنی هر واحد مشاهده تنها در یک طبقه قرار گیرد و همه حالت‌های ممکن جامعه را پوشش دهد. اعداد اختصاص‌یافته به طبقات نیز صرفاً نقش کد یا برچسب دارند و ارزش کمی ندارند؛ بنابراین انجام محاسباتی مانند میانگین‌گیری بر روی آن‌ها از نظر علمی معتبر نیست. برای مثال، می‌توان افراد را بر اساس نوع شغل، محل سکونت یا وضعیت تأهل طبقه‌بندی کرد. مقیاس اسمی با مقیاس رتبه‌ای که دارای ترتیب، مقیاس فاصله‌ای که دارای فاصله‌های برابر و مقیاس نسبی که علاوه بر فاصله‌های برابر دارای صفر مطلق است، تفاوت دارد.

۱۵- گزینه «۳»

روایی ابزار سنجش نشان می‌دهد که ابزار تا چه اندازه واقعاً همان سازه یا متغیری را اندازه‌گیری می‌کند که پژوهشگر قصد سنجش آن را دارد. روایی با پایایی تفاوت دارد؛ زیرا پایایی به ثبات و تکرارپذیری نتایج مربوط است، در حالی که روایی بر تناسب مفهومی و محتوایی گویه‌ها با سازه مورد نظر تأکید می‌کند. ابزاری از روایی مطلوب برخوردار است که گویه‌های آن به‌صورت نظام‌مند ابعاد و شاخص‌های اصلی سازه را پوشش دهند و از سنجش عوامل نامرتبط یا حاشیه‌ای پرهیز کنند. برای مثال، در سنجش رضایت شهروندان از خدمات شهری، پرسش‌ها باید ابعادی مانند کیفیت دسترسی، نظافت و ایمنی را ارزیابی کنند، نه متغیرهایی مانند درآمد یا تحصیلات که ممکن است با رضایت مرتبط باشند اما بخشی از خود سازه رضایت محسوب نمی‌شوند. بنابراین، روایی به درستی سنجش سازه مورد نظر و پایایی به ثبات نتایج حاصل از این سنجش مربوط است.

۱۶- گزینه «۲»

برای تشخیص ترتیب صحیح مقیاس‌های اندازه‌گیری، باید ویژگی‌های هر متغیر را از نظر سطح سنجش بررسی کرد. زمان، به دلیل برخورداری از صفر مطلق و امکان بیان نسبت‌های معنادار، در مقیاس نسبی قرار می‌گیرد؛ برای مثال، ۲۰ دقیقه دقیقاً دو برابر ۱۰ دقیقه است. دما، به‌ویژه در مقیاس سلسیوس، اگرچه دارای فاصله‌های برابر میان مقادیر است، صفر مطلق ندارد و نسبت‌هایی مانند «دو برابر بودن دما» از نظر علمی معنا ندارد؛ بنابراین در مقیاس فاصله‌ای قرار می‌گیرد. جنسیت نیز متغیری کیفی و اسمی است که صرفاً برای طبقه‌بندی و نام‌گذاری گروه‌ها به کار می‌رود و میان طبقات آن نه ترتیب معناداری وجود دارد و نه فاصله کمی قابل سنجشی. بنابراین، ترتیب صحیح این متغیرها از نظر سطح سنجش عبارت است از: جنسیت در مقیاس اسمی، دما در مقیاس فاصله‌ای و زمان در مقیاس نسبی.

۱۷- گزینه «۳»

در برآورد حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران، سه عامل اصلی در تعیین حجم نمونه نقش دارند: واریانس جامعه، میزان دقت یا خطای مجاز و اندازه جامعه. واریانس، میزان پراکندگی صفت مورد مطالعه را در جامعه نشان می‌دهد و هرچه پراکندگی بیشتر باشد، برای دستیابی به برآوردی دقیق‌تر به نمونه بزرگ‌تری نیاز است. میزان دقت یا خطای مجاز نیز بر اساس ماهیت پژوهش و سطح اطمینان مورد نظر تعیین می‌شود و کاهش خطای مجاز، موجب افزایش حجم نمونه خواهد شد. اندازه جامعه نیز در جوامع محدود، با استفاده از ضریب اصلاح جامعه محدود، حجم نهایی نمونه را تعدیل می‌کند. در مقابل، عواملی مانند روش نمونه‌گیری، هزینه و زمان پژوهش، اگرچه در اجرای تحقیق و تصمیم‌گیری عملی درباره نمونه‌گیری اهمیت دارند، جزء مؤلفه‌های اصلی و مستقیم فرمول کوکران محسوب نمی‌شوند.

۱۸- گزینه «۱»

فرضیه‌ها از نظر ماهیت رابطه میان متغیرها به سه دسته اصلی تقسیم می‌شوند: فرضیه‌های رابطه‌ای که به بررسی وجود و جهت ارتباط یا هم‌تغییری میان دو یا چند متغیر می‌پردازند؛ فرضیه‌های تفاوتی که وجود اختلاف معنادار در میانگین، نسبت یا توزیع یک ویژگی را میان گروه‌های مختلف بررسی می‌کنند؛ و فرضیه‌های تأثیری که با رویکردی علی، میزان تأثیر یک متغیر مستقل بر متغیر وابسته را مورد سنجش قرار

می‌دهند و بیشتر در پژوهش‌های آزمایشی و شبه‌آزمایشی کاربرد دارند. این طبقه‌بندی با انواعی مانند فرضیه‌های جهت‌دار و بدون جهت که بر مشخص بودن یا نبودن جهت رابطه تأکید دارند، و نیز فرضیه‌های پوچ و جایگزین که به منطبق آزمون آماری مربوط می‌شوند، تفاوت دارد؛ زیرا در اینجا معیار اصلی، نوع رابطه‌ای است که میان متغیرها در فرضیه پیش‌بینی می‌شود.

۱۹- گزینه «۲»

در پژوهش‌های موردی که هدف آن‌ها دستیابی به درکی عمیق و همه‌جانبه از یک پدیده، فرد، گروه یا سازمان در بستر واقعی آن است، مشاهده یکی از مناسب‌ترین روش‌های گردآوری داده به شمار می‌رود. این روش به پژوهشگر امکان می‌دهد رفتارها، کنش‌ها و تعاملات را مستقیماً در محیط طبیعی ثبت کند و داده‌هایی به دست آورد که کمتر تحت تأثیر خطاهای حافظه، برداشت‌های شخصی یا تمایل افراد به ارائه تصویری خاص از خود قرار دارند. در مقابل، مصاحبه با وجود فراهم کردن اطلاعات عمیق، به روایت و ادراک ذهنی مشارکت‌کنندگان وابسته است و پرسشنامه‌های باز و بسته نیز عمدتاً بر داده‌های خودگزارشی تکیه دارند که ممکن است با رفتار واقعی افراد تفاوت داشته باشند. بنابراین، هنگامی که در پژوهش موردی، مشاهده مستقیم رفتار و ثبت آن در شرایط طبیعی اهمیت بیشتری داشته باشد، مشاهده می‌تواند ابزار مؤثرتری برای دستیابی به داده‌های عینی و قابل اعتماد باشد.

۲۰- گزینه «۴»

نمونه‌گیری منظم یا سیستماتیک یکی از روش‌های نمونه‌گیری احتمالی است که می‌توان آن را شکل سازمان‌یافته‌ای از نمونه‌گیری تصادفی دانست و هدف آن، افزایش سهولت و کارایی فرایند انتخاب نمونه است. در این روش، پس از تهیه چارچوب نمونه‌گیری، فاصله نمونه‌گیری یا گام انتخاب از تقسیم حجم جامعه بر حجم نمونه به دست می‌آید. سپس یک نقطه شروع به صورت تصادفی از میان نخستین k واحد انتخاب شده و پس از آن، واحدهای بعدی با فاصله‌ای ثابت و منظم از چارچوب انتخاب می‌شوند. اعتبار تصادفی این روش به انتخاب تصادفی نقطه شروع و نبود الگوهای دوره‌ای نامناسب در چارچوب نمونه‌گیری وابسته است؛ زیرا وجود چنین الگوهایی می‌تواند به سوگیری در انتخاب نمونه منجر شود. نمونه‌گیری منظم با نمونه‌گیری خوشه‌ای که بر انتخاب گروه‌های طبیعی، نمونه‌گیری طبقه‌ای که بر تقسیم جامعه به طبقات و انتخاب نمونه از هر طبقه، و نمونه‌گیری هدفمند که بر قضاوت پژوهشگر استوار است، تفاوت دارد.

۲۱- گزینه «۲»

در مطالعات جغرافیای شهری، «شهر خوابگاهی» به شهری گفته می‌شود که کارکرد غالب آن تأمین سکونت برای جمعیتی است که بخش عمده فعالیت‌های شغلی و روزانه خود را در شهر یا منطقه اقتصادی مجاور انجام می‌دهند. در این شهرها، وابستگی عملکردی به شهر اصلی زیاد است و اقتصاد محلی به‌تنهایی ظرفیت کافی برای جذب نیروی کار ساکن را ندارد. فولادشهر در مجاورت اصفهان نمونه‌ای شاخص از این الگوست؛ زیرا در ابتدا به‌عنوان مجموعه‌ای مسکونی و سازمانی برای کارکنان ذوب‌آهن شکل گرفت و ماهیتی وابسته و خوابگاهی داشت. اگرچه فولادشهر به تدریج با توسعه فعالیت‌های خدماتی، تجاری و اداری از الگوی صرفاً سازمانی فاصله گرفته است، اما همچنان از نظر تاریخی و جغرافیایی یکی از شناخته‌شده‌ترین نمونه‌های شهر خوابگاهی در منطقه مرکزی ایران به شمار می‌رود.